

Сшиток

5

Ціна 15ц. 10 за \$1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

ПІРВАНЕ ДИТЯ

Роберт

Блюм

На покладі корабля стояла молода, бліда дівчина — в смертельній тривозі взнесла очі в гору.

— Ходи — сказав до товариша — мусимо, оскільки се можливе, вибрати ся ще сьої ночі.

Горго пішов за ним мовчки і оба зникли в темних вуличках.

На нужденнім післаню в пустій печері лежала стара Урака. Підняла голову — кругом ньої лиш неприємна тишина царила.

— Льоля — кликнула тихим голосом, але не дістала ніякої відповіді. Занепокоїла ся. Її зір старав ся проникнути темряву, але надармо — не бачила нічого.

— Роберт — Роберт — кликала голоснійше, але й сим разом ніщо не ворухнуло ся.

— Нема нікого — муркнула — де б вони поділи ся серед ночі? Льоля не може всидіти на місці, волочить ся мов злий дух, нігде не може знайти супокою!

Але Роберт? — Чи пішов би знова шукати білої голубки? О, коби був її ніколи не бачив! Вона забере його від нас.

Якийсь час мовчки гляділа перед себе, потім знова не-супокійно ворухнула ся.

— Щоби я хоч знала, де графиня Солмсберг — промуркотіла — її зникнене є загадкою для мене! Чейже не вмерла — бож когось іншого місто ньої погребано. Але де її граф тримає?

Думала я, роздумувала — але все даром, не можу дійти до сього. Хай проклятим буде — падлюка — і для нього вибе ще година відплати!

Підняла голову — почула виразно хід людей. Ще кілька хвиль — і перед входом до печери явило ся двох людей — Роберт і Горго. Стара підняла ся звільна і скоро поспитала:

— А де Льоля?

Але він не дав відповіді, а скоро підійшов і сів на скалистій підлозі. Горго запалив сірник. Скоро лиш Урака його пізнала, кликнула здивовано:

— Горго, звідки ти тут взяв ся? Ти не пішов з нашими?

Горго покрутив заперечуючо головою — але мовчав.

— Що тобі є, Роберте?! — спитала тихим голосом Урака, звертаючи ся до нього, бо запримітила його дуже бліде лице.

Він вздихнув болісно, а опісля підняв до ньої свій розпалений погляд:

— Урака — поможи мені — ти-ж неоднo можеш зрозуміти і вияснити! Ільона десь пропала, мушу її віднайти!

— Ільона? — стара засміялася остро. — Що ти журишся білою голубкою — що вона мене обходить?

Блюм з гнівом зламав її за рамя.

— Жінко, не доводи мене до розпуки — гукнув майже її в ухо — хочу відповіді — чуєш — хочу — або...

Дрощ пробіг цілим тілом циганки. Застогнала тихо — потім якийсь час, мов несвідома себе, гляділа в даль, а її уста шепотіли якісь незрозумілі слова.

Нарешті сказала сухим, беззвучним голосом:

— Лет яструба є скорий і сильно держить він голубку в своїх кігтях. А летить далеко понад селами і містами — і далеко через море. Орел мусить бистро глядіти, щоб добачити рабівника і зі скорістю стрільна протинати воздух, коли хоче здобути собі голубку!

Чую шум моря — бачу бурливі філі, заливаючі пожадливо свої жертви — скоро — скоро — инакше впадуть в глибінь...

Змучена замовкла і оперла голову об стіну скали. Роберт слухав її дивних, віщих слів з запертим віддихом. Тенер потряс знагла головою.

твою втікати за море? А що є з тими філями — Урака? твою втікати поза море? А що є з тими філями — Урака? Хто паде в глибінь?

Стара похмуро повернула головою.

— Не можу ніщо більше добачити — відказала — стало все нараз тьмою перед мною.

Блюм зірвав ся подражнений. Може вона говорить правду?

— Урака — кликнув — скажи, чи орел відібе яструбови білу голубку?

Стара байдужо здвигнула рамена і пробурмотіла:

— Чого мене питаєш ся? — Хиба я знаю — що мене обходить біла голубка — вона не належить до нас, скитальців!

Роберт пройшов кілька разів по печері, а потім знова приступив до старої циганки, питаючи благаючим голосом:

— Ні, не скажеш мені, Урака, куди веде мене моя дорога?

Урака не відповіла зараз. Лице її нахмарило ся.

— Твої дороги дуже дивні! відказала по довшім мовчанню. — Призначенє твоє заведе тебе далеко, через море, в далекі, чужі краї. Будеш дивити ся на велику, незмірну велику пустиню, око твоє поздоровить гори, сягаючі до неба! Будеш жити в достатках, якими тебе щастє обдарить — а потім знова будеш терпіти нужду і тяжко тобі буде її позбутися. Держи очі свої отвертими, щобись міг бачити різні перешкоди, що часто стоятимуть тобі на дорозі — висилюй слух, щоб міг чути краканє кровожадних птахів, котрі мимоволі зрадять перед тобою своє місце перебування, за котрим матимеш спромогу їх відшукати.

Тут знова урвала.

— Конець — конець хочу знати! Чи знайду Ільону і чи буду щасливий з ньою? — напирив Роберт.

Урака підняла ся, немов тільки що зі сну пробудивши ся.

— О, се дуже далеко, так далеко... все мов мракою закрите, не можу доглянути. Зір Ураки став слабий — нещастя його притупили — не в силі проникнути темряву так далеко!

Опала знова. Лице її посиніло, зір померк. Дихала голосно, здавало ся, була сильно вичерпана.

Роберт з жалем похилив ся над ньою.

— Ти слаба, Урака, мусиш відпочати, нім поспішиш за нашими. Льоля остане при тобі — хоч вона лиха дівчина — тї однак не опустить тебе!

Тут маєш гроші, Урака, се охоронить тебе перед недостатком. Коли верну, відшукаю наших — а потім вже останемо разом!

Стара трівожно вхопила його за рамя.

— Ти хочеш йти, Роберт — Боже, — хочеш мене оставити?

Циганка стогнучи впала на землю.

— Мушу, Урака — мушу вирвати бідну голубку з кіхтїв яструба!

— Нещасний ти! Радше, колиб ти був її ніколи не бачив, бувби ти собі заощадив много терпінь! Чого гониш за ньою, а від нас відвертаєш ся? — Покинь її, Роберт, ти не належиш до ньої, остав її!

Роберт хотів вже з гнівом її посварити, але надумався, потряс головою, додавши словами:

— Мушу тебе оставити, Урака, Горго піде також зі мною! Будь здорова, перекажи се також другим, коли тебе питатимуть; мушу її віднайти!

Не чекаючи відповіді старої циганки, кивнув на товариша і вийшов з печери. Урака, глухо постогнуючи, впала на своє леговишко.

— Остерігала я його — муркотіла — біла голубка буде причиною його згуби!

Роберт і Горго йшли мовчки темним лісом. В його душі виринули на ново віщовання старої циганки, пригадував собі слово за словом і старався вбити собі в пам'ять.

— Ти чув те все, Горго — але чи зрозумів ти думку в її словах? „Зі скорістю стрільна протинати воздух... і далеко через море!“ Се для нас остережене, яку вибрати дорогу — і я сподіюся, що чейже віднайдемо її!

Горго мовчки потряс головою — все те не могло йому поміститися в голові — яким то способом хотів Блюм віднайти слід драба?

Нагло зашелестіло щось в гущавині. Якось, видно, людина припала до Роберта і впала перед ним на коліна.

— Роберт — Роберт — не відходи так від мене! — кликала Льоля голосом розпуки. — Я зле зробила — шалена зависть мене до сього побудила, я не могла тебе її відступити — мене засліпила любов до тебе. — Змилосерди ся Роберте — прошу тебе!

— Геть мені з дороги, нужденна — нема вже ніщо спільного межи нами! — кликнув з обридженем Роберт і, не глянувши ні разу більше, перейшов коло ньої. Льоля хотіла зірвати ся, хотіла бігти за ним, але ноги відмовили її послуху.

— Роберт! — крикнула голосом повним смертельної тривоги, але він не чув її вже більше — зник її з очей.

По хвилі підняла ся, а лице її приняло страшний вигляд.

— Пішов за ньою, — за білою голубкою — чула я, хоче її вирвати з кіхтїв яструба!

Проклята хай буде — прокляті хай будуть обоє... Ха, ха, ха!

І шалений, злощасний сміх поніс ся далеко й широко по тихім лісі...

РОЗДІЛ XVII.

БУРЯ НА МОРЮ.

Піною покриті розбурхані філії переливалися одні через других, пліли до берега і з шумом і сичінням відбивалися від нього.

В ждальні, над берегом, стояв сумний, блідий мущина і майже напів свідомо глядів на іграшку филь; думки його відлітали далеко звідси, а лице час від часу дрожало від внутрішнього зворушення.

— До чорта, як багато часу я трачу — промуркотів до себе — мушу остаточно таки дійти до своєї ціли!

Сумно глянув на красну, бліду дівчину, що непорушно сиділа побіч нього примкнувши очі.

На її личку відбилося умучення і смуток. Отворила очі і глянула на безкраю водну масу, а уста її тремтіли болісно, так немов здержувалися від плачу. І її думки бігли в далекі сторони, а її ясна головка опала на груди під тягаром смутку і пригноблення. На блідім, як мармор, личку малювалося незмірне терпіння, а з грудий від часу до часу добувавсь болісний стогін.

Нараз аж здригнулася з остраху: Зі стоячого в пристані корабля гомоном понісся звук дзвона, накликуючий до від'їзду.

Блідий мущина піднявсь поспішно.

— Ходім, пані — сказав коротко і приказуючо — вже найвищий час до від'їзду!

Але вона остала глухою на його візване. Ще раз підняла очі і з уст її добулося болісне зітхнене. На лиці мущини видно було вірастаючий гнів.

— Скоро, скоро — чого ще чекаєте? — промовив грізним тоном.

— Не можу — ради Бога — не можу — крикнула майже в розпуці дівчина. — Пане, майте милосерде надімною, пустіть мене домів — я — я не можу йти з вами!

Короткий, проймаючий сміх вирвавсь з уст мущини. Станувши перед нею, глянув так строго в її очі, що вона аж задрожала з перестраху.

— Коли ви добровільно не пійдете зі мною, то буду мусів ужити своєї сили! — витиснув крізь зуби. — Скоро — се вже кінець моєї терпеливості — ходіть зі мною!

— Боже милосерний — я не можу! — тихо сказала дівчина.

Хотіла підняти ся, але сейчас впала безсильно на лавку. На лице мущини виступила скаженість. Брутально вхопив за її делікатне рамя і, скрегочучи зубами, підняв її до гори.

— О, Боже — Боже — допоможи мені! — крикнула в розпуці нещасна дівчина. Її погляд трівожно блудив кругом — колиб хоч один чоловік з'явив ся, котрого могла би прикликати, віддати ся йому в опіку і сим звільнити ся з рук сього немилосерного ворога. На жаль нікого близько не було. Подальше на воді колибало ся в своїх човнах кількох моряків, але вони були задалеко і були пильно заняті своєю роботою.

В смертельній трівозі дівчина вхопила ся лівою рукою поруча лавки, а правою стала завзято боронити ся.

— Не доводіть мене до посліднього! — крикнув грізно напасник. — Ви мусите йти зі мною — я так хочу!

Почали торгати ся. Бліда мов смерть дівчина, вхопившись обома руками лавки, кричала а він старав ся її відорвати.

— Пане, змилосердіть ся — просила, чула бо що вже сили її опускають і що майже мусить йому піддати ся — прошу вас, пустіть мене! Радше кину ся в море — як...

Тут же зараз поніс ся крик з її уст — остаточно йому вдало ся відорвати її від лавки і підняти в гору.

— Ратуйте! — Поможіть! — крикнула голосом повним розпуки.

Чи моряки почули її крик? ... Вони відвернули ся, глянули в гору на беріг і побачили як струнка якась дівчина впала безсильно на землю. Доплили до берега і вилізли з човнів і звернулись до незнакогого, що стояв блідий коло безпритомної дівчини.

Він, коли побачив наближаючих ся моряків, радував ся і лице його прояснило ся.

— Скоро, скоро, допоможіть мені її знести в човен — вже найвищий час, коли хочемо вспіти до корабля.

Люди підняли зімлілу дівчину і знесли в приготоване човно. Незнакомий йшов спішно за ними, а на похмурім

його лиці все ще слідне було сильне обуренє.

Діставши ся до човна, моряки зложили зімлілу острожно на лавці, а незнакомий сів побіч ньої, щоб підтримувати її безсильне тіло. За хвилю відбили від берега.

При другому березі пристані стояв великий корабель. На щоглах весело повівали прапори, так немов прашали гостинні, зеленю покриті береги. Майже в той самий час виринуло на воді ще одно човно, в якому видно було двох муштин. Один з них дивив ся в небо на збираючі ся щораз то густійші хмари, коли другий зате оком впив ся в гурток людей на березі.

— Буря надтягає — сказав перший — в короткім часі хмари закриють все небо.

Другий ніщо не відказав на се — його думки були звернені в иншу сторону. Він бачив як судно відбило від берега, щоб своїх пасажирів відвезти до корабля, що вже за хвилю мав рушати в дорогу.

Нагло підняв ся в гору. Очи його розширили ся до небувалої величини — похиливши ся цілком вперед, тяжко дихаючи, глядів прямо перед себе. З його грудий добув ся оклик. Лице покрила смертельна блідість.

— Горго, глянь туди, туди! Ради Бога — се вона! — кликнув задихавшись.

Другий скоро повернув ся.

— Де — де? — спитав, вдививши ся у віддаль.

— Ось, там — в малому човні, що пливе до корабля! — кликнув Блюм.

— Дійсно — твоя правда, Роберте — се вони!

Роберт скоро потер рукою мокре чоло. На його лиці не остала вже ні одна крапля крові, очи запалали неприродним полум'ям.

— Остаточно, ми знайшли її! — кликав, придавлюючи передвчасну радість — значить, Урака навела нас на добру дорогу. Дальше Горго — берім ся за весла! Не можу стратити ні одної хвилини — тепер пічнеть ся погоня!

Скоро похилили ся оба, взялись за весла і човно линуло скоренько вперед. Більш ні слова ніхто з них не промовив — мовчки працювали так сильно, що з напруження жили виступили їм на чолах. Але друге судно було в кращому положеню, його віддаль від корабля була значно менша, як їхня. Мимо того однак різниця віддаленя з кожною хвилиною меншала. Саме тоді мали підняти опущений

в долину з корабля поміст — коли моряки дали знак, що надпливають ще пасажирі, що бажають всісти на корабель.

За хвилю мусить човно прибити до корабля. Бачив се Блюм і його обняла шалена тривога. Не хотів в се повірити, щоб, будучи так близьким ціли, не міг її досягнути.

— Горго — Горго — скорше! — кликав задиханий — мусимо їх дігнати!

Але, що се стало ся? Нагло сильний вітер повіяв понад водою, вхопив човно, в якому сиділи Блюм і Горго і скрутив ним кілька разів. Щось затріщало — се весла оба полومало. Крик розпуки вирвав ся у Роберта. Враз й світло божої днини зникло, немов вітром прогнане. Чорна, відражаючо чорна, стала тепер недавно ще ясна вода; стало чорно скрізь... — Чи би се ніч так зразу все обняла?

Несподівано страшна блискавка прошибнула з хмар, низько над водою навислих, і світлом роздерла темряву. І знова страшний подув вітру. Вода зняла ся високо — великі боввани валились і зі шумом перевалювали ся одні на других — несучи на своїх хребтах білу піну. Зі скаженістю вдаряли в беріг, розбиваючи мов склянні баньки човна, які їм станули на дорозі.

Дике, зловіще вите і свист наповнили воздух — то сифанто, найстрашніший і найнебезпечніший вітер почав свій смертельний танок.

І все ще ніч, страшна непрониклива ніч, грозою проймаюча ніч!

Ні Роберт, ні Горго не бачили тепер де вони знаходяться. Не видно було ні берегів, ні корабля, до якого перше прямували — все те було покрите безпроглядною темрявою.

І ще раз осліплюючий блиск впав з хмар — дикий, проймаючий крик залунав в повітря.

— Горго — корабель, корабель!

Човно їхнє було лиш кілька степенів від корабля — ще хвилина а бурливі філі кинуть ними об стіну корабля і розібють на тріски...

І знова блискавиця освітила все ярко — потім ще раз. В осліплюючій відблиску стояв корабель, в осліплюючій світлі купало ся й їх човно.

— Ільона — Боже всемогучий — Ільона!

На горі, на покладі корабля стояла молода, бліда дів-

чина, якій тимчасом вернула свідомість — в смертельній трівозі взнесла очі в гору і обома руками держала ся кріпко поруча. Побіч ньої стояв сумний і блідий мущина. Роберт спостеріг обоїх при світлі блискавки.

— Ільона! — ще раз поніс ся на пів радісний а на пів перестрашений оклик посеред витя бурі.

Чи вона почула сей голос? Нещасна дівчина здригнулась нагло — свій погляд впилила в темряву... Що за крик — який дивний голос...

В сю хвилю огнисте проміне протяло темряву — вчинивши на хвилину з ночі ясну днину.

Страшний — розпучливий крик...

— Роберт — Роберт — ох, всесильний Боже — Роберт — Роберт! — далось чути посеред свисту і витя бурі.

Побачила його — стояв випрямлений в човні і дививсь в гору, за ньою!

Забула про все — з радісним криком витягнула до нього руки вперед — нараз розляг ся страшний, оглушуючий гук, так немов би земна куля розпукла ся.

Заразом страшний крик — мовби з соток трудий похсячий, розляг ся в воздуху — дальше бовтанє води — разяча блискавка...

Де подів ся корабель? Тишина залягла на воді. В малім човні, в якому сиділи оба мущини, залунав також крик болю — то Роберт повалив ся на лавку, вдарений якимсь твердим предметом в голову. Горго скоро обняв його раменом, але сам задеревівши зі страху, не міг ні словечка промовити. Роберт, постогнуючи з болю, приложив хустину до широкої, отвореної рани з заду голови, з відки струмочком цюркотіла кров.

Тепер перед їх очима показав ся образ страшного знищення. Темрява як знагла наспіла, так нагло і пропала, буря успокоїла ся і доперва тепер, коли проміні світла блиснули над водою, можна було оцінити розмір нещастя. В місци, де передом стояв корабель, плавали тепер бочки, крокви і бервена, а також і трупи; много ще живих бороло ся з філями, що кидали людьми на всі сторони мов лушпинами — загалом був се страшний вид. Крики, стогнання і жалісні просьби о поміч наповняли воздух.

Всі човна, що були при березі, поспішили в поміч не-

щасливим і щоб ратувати те, що остало ще можливе до ратунку.

На кораблі наступила експльо́зія, на разі не знати з якої причини, що тяжко було опісля дослідити, бо крім кількох моряків, решта залогів погинула.

Зі страшним гуком розлетівся сильний великан і за кілька хвилин зник під водою. Відламки корабля розлетілися на всі сторони, викинені у воздух силою експльо́зії, а один такий кавалок заліза вдарив Роберта в голову.

Кров спливала безупинно з рани і він відчував як скоро опускали його сили, однак все ще тримався бодро. Сидячи на лавці, дивився на місце катастрофи, ціпко затиснувши зуби. Сильні дрощі потрясали час від часу його тілом а уста трівожно шепотіли: „Ільона”.

Де вона поділа ся — що стало ся з ньою?

Вправді бачив там багато нещасних, що бороли ся з філями, але нігде не міг між ними доглянути Ільони. Погляд свій вперто звернув в те місце, немов там справді мусіла з води виринути ще голова Ільони.

Горго заговорив до нього. Він скаржився, що у нього поломані весла, що він безрадний — не може дойти до берега. Однак Ільон, не звертав ні троха уваги на те, що він говорив, не міг відорвати свого погляду від місця катастрофи.

Нараз стиснув товариша за рамя.

— Гляди там — там — кликнув — бачиш там головку з ясним волосем — ось бореться з філями? Се вона — Ільона!

Горго глянув у вказанім напрямі. Розбурхані філі загнали недалеко човна якусь жінчину. Тепер вона піднесла голову в смертельній трівозі — якесь чуже, страшно викривлене лице глянуло на них. З розпучкою просила о поміч і витягнула до них руки — але в той-же час надтягнула філя, пірвала її з собою і прикрила в глибині.

Під вражієм так страшної хвилі Роберт повалився на лавку, притиснув хусткою рану на голові, і безсилений замкнув очі.

— Ільона — прошепотіли ще його тремтячі уста, потім його голова опала безсильно на груди.

Горго був в стані горячкового подражнення. Бачив, що рана Роберта не була малою, бачив смертельно бліде його

лице, а не міг нічого зробити, щоб човно допровадити до берега, бо не стало у нього ні одного весла.

Все ще розбурхані філі кидали човном на всі сторони, цілі бервона і куски дерева вдаряли в нього, побіч вода переносила людські трупи.

Горго слідив за ратунковими суднами, які забравши частину нещасних жертв бурі, везли їх до берега.

— Ласкавий Боже — що станеться з нами! — шепотів Горго, дивлячись розпучливим поглядом на Роберта, котрий, мов не при собі, замраченим поглядом вдивлявся у віддаль.

Опісля почав давати руками знаки морякам в ратункових суднах, що він знаходить ся в небезпеці, але вони, маючи пильнішу роботу, не звертали на се уваги. Доперва, коли вже виловлено всіх плаваючих у воді, одно судно, зауваживши знаки Горго, підплило до нього.

Коли наблизилися до них, Горго розповів про нещасну пригоду, а моряки кинули йому линву і так потягнули човно до берега.

Роберт не порушив навіть головою, коли почув голос моряків, уплив крови обезсилив його так дуже, що кожної хвилі міг зімліти.

Коли човна наближалися до берега, Горго все розглядав ся чи не побачить Ільону, де на ратункових суднах — але нігде не було.

Як добили до берега, моряки помогли вивести Роберта на сушу, бо він власними силами не годен був ні одного ступіння зробити.

Аж тоді Горго відітхнув, коли знайшов приміщенє для свого товариша в одній з хат рибацьких. А й тоді не все скінчило ся, бо довший час мусів бігати шукаючи за лікарем, а коли знайшов остаточно одного, то й сей був так сильно зайнятий, що не міг зараз з ним пійти.

Коли Горго вернув, Роберт все ще лежав непорушно на подушках з примкненими очима; був так сильно блідий, що Горго зі страху о його житє прямо не міг дочекати ся лікаря. А коли остаточно прийшов і оглянув раненого, потряс головою зі здивованєм.

— На милість Бога — сказав сам до себе — мусів здорово дістати в голову і багато крови стратити — на десятках один лиш годен се видержати. Тепер же треба як

найбільше осторожности і супокою — а ви — тут звернув ся до Горга — уважайте добре, що скажу вам робити!

Відтак дав кілька вказівок, що треба робити а молодий циган старав ся все те затишити, щоб знав що і як зробити.

Вночі прийшла сильна горячка і Робертові судилось ще раз пережити недавню катастрофу. На його устах часто було ім'я Ільони. Але сильна природа таки поборолася неміч. Вже другої днини горячка уступила, а коли Роберт пробудив ся, найперше спитав про Ільону. Сейчас вислав товариша на пошукування. Коли остав самий, став сильно мучити ся. — Непевність, що могло стати ся з нею, доводила його майже до божевілля.

Може втопила ся? ... На саму таку згадку серце йому переставало бити.

Горго вернув аж за кілька годин, не відшукавши ні найменшого сліду Ільони, хотів перешукав ціле село, йдучи прямо хата від хати.

На таку вістку лице Роберта покрила смертельна блідність.

— Не може бути — завтра самий мушу вибрати ся її шукати! — сказав. Горго старав ся його відмовити, хотів відвести від сього рішення, але безуспішно. На ніщо здав ся приказ лікаря, що прийшов заглянути як хорий чуєть ся — Роберт все тримав ся своєї постанови.

Прямо перестрашив Горга, коли другої днини ранісенько вийшов з хати рибак, щоб шукати дівчину. Виглядав страшно, але тривога про дорогу дівчину піддержувала його і додавала сил до виконання постанови.

І він перешукав ціле село і також не знайшов кого шукав, зате дізнав ся, що ще дехто з виратованих знайшов опіку в хатинах, положених подальше за селом, бо годі було всіх в селі помістити.

Так ще один промінчик надії остав йому!

Зараз-же вибрав ся до вказаних хаток. В горячковім поdraжненню не чув ні троха ослаблення; сама думка, що може ще відшукати Ільону, не давала йому відчутти умучення. Зараз почав дальше пошукування. Щастє йому сприяло.

Дізнав ся, що між виратованими була гарна, ясноволоса дівчина, і що один з моряків взяв її до себе у хату. Надія, що се вона, що його любка жива, так вradувала

його, що мало не крикнув з радості. В душі вже представляв собі стрічу з Ільоною, а серце так сильно било, немов з грудий хотіло вискочити.

— Вже, вже скоро — тішився в душі — побачу її, щиро притисну до грудий. О, Ільоно, яка се щаслива хвиля для нас обоїх буде!

Дійшов вже до вказаної хатини. Тепер, коли був так близько своєї цілі, стали під ним дрожати ноги так сильно, що мусів опертися об стіну, нім здобув силу отворити двері. Увійшовши в сіни, застав там старшу вже жінчину. Вона аж сплеснула в долоні, коли поспитав про Ільону, описуючи зовсім докладно її вигляд.

— Так, так, се вона — висока, струнка, ясноволоса, з синіми очима, годить ся зовсім! — кликнула. — Ходіть, пане, у гостинну, скажу вам як мій чоловік дістав її в хату!

Дрожачи зі зворушення, Роберт переступив поріг.

— Остаточнo знайшов я її! — тішився і веселим поглядом повів кругом — не бачив однак в хаті Ільони.

Був так дуже зворушеним, що мусів сісти, а жінка стала оповідати в яких обставинах чоловік знайшов дівчину. На щастє була тільки омліла, певно з перестраху, і скоро прийшла до себе.

— Чи можу її тепер побачити — де вона? — спитав Блюм, перервавши оповіданє балакучої жінки.

Вона замовкла і з острахом глянула на нього.

— Ви хочете її бачити? — Але-ж її вже від самого ранку нема у нас!

Роберт зірвав ся мов опарений.

— Ради Бога, скажіть де вона тепер?!

Жінці стало жаль, такий був блідий, так нужденно виглядав.

— Колиб ви були прийшли сьогодні рано — сказала похитуючи головою — були б її ще застали. Але прийшов якийсь блідий, добре одітий пан... Коли дівчина його побачила, крикнула і злапала мене за рамя — видно бояла ся його. Але пан сей казав мені вийти з хати, бо, мовляв, хотів поговорити з панною. Я вийшла і з другої кімнати чула, як він голосно кричав до ньої. Не могла я зрозуміти слів, але виразно чула я, що вона плакала.

Вкоротці потім він вийшов з хати, заплатив чоловікові і казав, щоб якнайскорше постарати ся о віз. Мій чоло-

вік зараз побіг виконати його приказ, а ледво віз спинився коло хати, я почула голосний крик. Зараз опісля вийшов той пан, несучи на руках дівчину, що, здається, була омліла. Ним змогли ми дещо його поспитати, він скоро всів на лізок і зараз від'їхав.

Блюм слухав її, похилившись вперед, блідий мов труп. Се був для нього новий і страшний удар. Лиш кілька годин скорше, колиб був прийшов сюди, бувби застав Ільону і бувби її вирвав з рук ворога. Хотів говорити, хотів питати жінку моряка, не був однак в силі й слова промовити — жаль та гнів так сильно стиснули йому горло. Доперва по хвилі добув ся з його грудий болісний стогін.

— Ах, Боже — кликнув — де мені її шукати, куди він міг її завезти. Не хотіла з ним йти, певно, що ні, але він її присилював.

Ільона, Ільона — що тепер — що тепер — деж мені тебе шукати?

В його очах малювала ся така безгранична розпука, що жінка моряка зі співчутєм положила свою руку на його рамени.

— Мій Боже, ви, пане, так поблідли, мусите бути дуже хорі — панночка та мусіла бути дуже близькою вашому серцю?

— Так, так — сумно сказав Роберт, з болю примкнувши очі — дуже близькою; не має вона також на світі нікого, крім мене, щоб опікував ся нею!

Скоро однак прийшов до себе, знаючи, що мусить спішити ся, коли хоче віднайти Ільону. В поспіху ще дещо спитав добродушну жінчину, головнo про сього незнакогого мушину і з відповідий переконав ся, що був то той самий чоловік, котрого бачив на кораблі побіч Ільони, коли блискаєка на хвилю розігнала була темряву.

Мусить його шукати — треба було чимскорше віднайти його слід, щоб відобрати здобич. Попращав ся з жінчиною і вернув до свого товариша. Горго не мало перестрашив ся, коли Роберт розгорячкований і блідий впав до хати, мов та бомба.

— Скоро, Горго, — кликнув до нього — мусимо сейчас вибирати ся! Знайшов я слід Ільони. Була між виратуваними — але сей загадочний незнакомий знова перебіг мене і утік вже зі своєю здобичею!

Даром Горго відмавляв його від дальшої подорожі, до якої був ще заслабий — Роберт навіть не хотів ніщо чути про се і зараз почав збирати ся в дорогу.

— Горго — сказав він, коли вже був готовим — не хочу намавляти тебе, щоби ти мені далше товаришив, бо хто знає, які труднощі та небезпеку будучність нам принести може. Краще, вертай до наших — здаєть ся мені, що се лучше для тебе, чим ся погоня кругом світа, що жде мене.

Горго обурился, лице його дивно затремтіло.

— Ні, Роберте — кликнув, витягаючи руку до приятеля — піду з тобою хочби на кінець світа. Дивує мене, як міг ти ставити мені таке предложенє? — Щоб я мав тебе оставити в нещастю — ні, Роберте, йду з тобою, в двійку більше зробимо і легше викрутимо ся з посеред небезпек. Я також ще не стратив надії, щоб її віднайти!

РОЗДІЛ XVIII.

ТАЙНА ЦИРКОВОГО ІЗДЦЯ.

Вернім тепер троха взад, до нещасного Вайтленда, котрий того самого вечера, коли Ільона впала з трапеза, в наслідок нещасної пригоди на пробі, не міг виступити в цирку.

Раненого відвезено до шпиталю. В наслідок вдареня молодий штукмайстер стратив свідомість і доперва, коли його положили на ліжку, втворив очі.

Молодий медик, асистент лікаря, переходячи попри раненого, так був дивно зворушений нещасним його виглядом, що мимоволі пристанув і став вдивляти ся в гарне лице молодого джокея.

В короткім часі прийшов він зовсім до свідомости, а тоді став проявляти якийсь незвичайний, таємний несупокій. Лице його то блідло, то кровю наливало ся. Тривожним поглядом водив кругом, на лікарів і помічників, що стояли троха подальше, заняті розмовою. Один з лікарів

приступив до ліжка і став міряти пульс хорого.

— Живчик сильно прискішений — звернув ся до свого товариша — але здається мені, що нема ніяких внутрішніх забурень; що найбільше — треба зараз розглянути його тіло і дати поміч.

З уст Вайтленда поніс ся тихий стогін. Лікарі глянули на нього і бачили як ціле тіло хорого тремтіло а лице сильно поблідло.

— Мій Боже, мій Боже! — стогнав тихо.

— Чуєте який біль? — спитав один з лікарів.

— Ні, ні! — сказав сей скоро, відвернувши лице, на якому відбила ся незвичайна тривога.

Молодий асистент все ще вдивляв ся в хорого. Самий не міг собі пояснити, що властиво так звернуло його увагу на себе — може бути, що очи молодця, чорні як вуголь, раз мрійливо дивлячі ся, потім знова трівогою проняті і вогнем жевріючі — можливо се вони його так притягали.

Що було причиною так сильного подразнення? Може обавляв ся дослідів лікарських і можливої операції опісля?

— Ні, ні — думав асистент, покручуючи головою — се бути не може! — Чоловік, що уїзджає огнисті коні і з ними виконує шалені, небезпечні штуки, при яких кожної хвилі може вязи скрутити — не боїть ся операції, не тремтить перед ніякою небезпекою.

І знова дав ся чути стогін з грудий слабого.

Тремтячою рукою протер горяче, мокре чоло і знова сильний дріщ потряс його тілом.

Оба старші лікарі моргнули на молодшого товариша, щоби вийшов з ними до сусідньої кімнати, щоби приготувити всі інструменти потрібні для оглядин хорого.

Лише що заперли вони двері за собою, доглядач вхопив ізбанок і також вийшов. Вайтленд, оставши самий, рухнув ся нагло і придушений, трівожний крик вихопив ся з його уст.

— Ох, Боже — шепотів, скривши лице в долонях — зараз прийдуть і стануть мене оглядати — ах, сама, ся думка доводить мене до божевіля! Нещасний випадок! Що зробити тепер — мій Боже — ся тривога мені всяку думку відбирає!

Знова опустив руки, дихав коротко і прискішено, а піт краплями виступив йому на чоло. Лице його було сильно

бліде, тремтячими руками нервово шукав чогось коло себе, підчас коли його погляд був стало звернений на проти-лежні двері.

— Боже мій — простогнав тихо, примкнувши на хвилю очі — що тепер буде?! Так старанно дотепер я скривав свою тайну, ніхто навіть не сподівався того — а тепер — мій Боже — нараз про все мають довідати ся?

— Ні, ні — говорив, тяжко дихаючи, майже божевільними очима дивлячись на двері — мушу старати ся сьому запобігти! Але як — як мені се зробити — чейже не можу втечи від них?

Порушив ся нагло, але зараз голосно застогнав з болю і впав знесилений на подушки.

— Коли не станеть ся яке чудо — прошепотів з розпучкою — мою тайну відкривають, а тоді не буде для мене ратунку.

Ах, той встид — чогож аж так далеко мусіло дійти? Колиб я знайшов який вихід... Чейже не можна позволити, щоб се вийшло на світло дня, інакше...

Двері отворили ся і увійшов найперше доглядач, а тоді за ним асистент.

Зі співчутем наближив ся до молодого штукмайстра, але спинив ся здивовано, коли глянув на його лице, на якому проявляла ся невисказана тривога.

— Мій Боже — що вам є — здається ви дуже терпите — сказав він перестрашений.

— Ні, ні — ніщо мене не болить, ніщо! — прошепотів Вайтленд, примкнувши очі, так немов боявся їх більше отворити. — Ах, чому ж сей випадок не приніс мені радше смерть...

Урвав нагло, з трудом хватаючи віддих.

Лікар потряс головою. Як дивним було поведене сього чоловіка. Лице було викривлене болізню, очі вогнем палахкотіли — чи жби справді Вайтленд боявся лікарських оглядин? Значить, се не був би перший випадок, що люди, які без найменшої тривоги йшли на найбільшу небезпеку, які й оком не моргнули посеред граду куль та серед найбільшої різанини — що такі люди болісно стогнали й тремтіли з тривоги, коли побачили ніж або який другий знаряд в руці лікаря!

Може того самого роду чоловіком є також Вайтленд?

Похилив ся над терплячим — в його вигляді було щось такого, що дуже хватало за серце.

— Не обавляйте ся — старав ся його потішити — оглядини, з якими скоро упораємо ся, булиб вже давно зробили, колиб не се, що ви були так ослабленим, що ваш живчик дуже повільно бив. Не треба вам так дуже здушувати біль в собі, все пройде, скоро лиш оглянемо вас і дамо відповідних ліків!

— Мій Боже, я не знесу сього! — простогнав Вайтленд.

Молодий лікар подав йому склянку води. Вайтленд скоро випив, а потім знова опав на подушку.

Увійшли оба старші лікарі. Молодший підбіг до них і промовив щось тихим голосом.

— Ніщо не pomoже — коли він дуже подразнений, то мусимо його приспати! — сказав один з них.

— Розумієсь — притакнув другий — не остає ніщо иншого.

Вайтленд, що почув ті слова, в шаленій трівозі заломив руки. Віддихав скоро, очи майже на верх вийшли.

Тремтячими руками вхопив ся сінника, на якому лежав, а погляд свій впив в стоячих перед ним лікарів.

Старший лікар дав знак доглядачеві, щоб хорого розібрав, а сей приступив до Вайтленда, похилив ся над ним і витягнув руку, щоб розіпняти верхне одіне.

Проймаючий крик розляг ся в салі. Лікарі з острахом зглянулись.

Хорий сидів вже випрямлений на ліжку — цілий тремтячий, з руками вперед себе витягненими.

— Не доторкай ся мене — кликнув — я, я...

Лікарі видивились на нього, не розуміючи що малоб означати се його дивне поведене.

— Пане, чейже мусимо вас розібрати, щоб розглянути де саме і як тяжко ви покалічили ся — промовив рішучо старший лікар.

Вайтленд дивив ся на нього з перестрахом, немов нічого не розуміючи. Опісля розглянув ся кругом, уста його порушали ся, хоч і словечка не вимовив.

— Гартунг — розібрати пацієнта! — поніс ся знова приказуючий голос старшого лікаря.

Доглядач наближивсь до блідого мов смерть молодого чоловіка, а сей знова кинув ся взад з голосним криком.

— Ні, не знесу я сього! — кликнув Вайтленд, майже з божевільем в очах. — Я — не хочу, щоб ви мене оглядали — дозвольте мені випочати, опісля стане мені краще.

Змучений впав на подушки і примкнув очі, по його лиці спливав піт грубими каплями.

Лікарі дивились безрадно, ніколи ще не доводилось їм мати так загадочного пацієнта.

Вже з самого початку застановило їх його дивне поведене, — відколи пробудився, впала їм в око якась дивна тривога, що малювалась на його лиці та в рухах. А тепер ще той опір проти розбирання... Відсунули ся на бік, живо розправляючи між собою тихим голосом, а доглядач, не знаючи що робити, дивив ся то на лікарів, то на хорого.

— Може падаючи дізнав потрясення мозку — й се бути може! — говорив старший лікар. — Коли я сюди увійшов, він зараз видав ся мені підозрілим!

— Булоб се дуже прикрим для бідака! — шепотом сказав другий, підчас коли асистент заклопотано дивив ся на молодого акробата.

— Ніщо не pomoже — сказав старший лікар по хвилі намісли — на всякий випадок мусимо його оглянути і уділити помочі. Найліпше буде, коли відразу вжнемь наркози!

Послідні слова випадково вимовив голоснійше і Вайтленд почув їх. Зимний дрощ пройшов його тілом — лице приняло страшний вираз, так що недалеко стоячий доглядач зі страхом відступив подальше від нього. Живчик бив, горячково. Хотіли його приспати! Ні, ні — хоч би йому прийшло ся руками й ногами бороти, не допустить до сього!

Але він самий — самий один! Що він зробить проти трох лікарів і доглядача?

— Боже — допоможи мені! — зітхнув болізно.

Він закріпив як лікарі межі собою тихо заговорили і по хвилині асистент вийшов до другої кімнати. Вайтленд знав за чим він пішов — коли верне засплять його наркозою — тоді буде запізно. Перестрашеним поглядом повів кругом.

Оба лікарі стояли подальше коло вікна, може яких двацять ступнів від нього. Їх не дуже обавляв ся. Але доглядач — се був сильний ставний мущина. Саме тоді

він дивився на лікарів. Вайтленд підняв ся звільна. Очіма слідив доглядача. Задрожав. Гартунг обернув ся.

Слава Богу. — не до нього звернув ся. Підійшов до стоячого недалеко столика і взяв миску, наповнену ледом.

Акробат сидів вже прямо. Очи його горіли вогнем, уста були на пів отворені...

Рухом блискавки скинув з себе накривало, і одним рухом зіскочив з ліжка. Двома скоками опинив ся вже коло дверей. Тільки їх отворив, коли присутні спостерегли, що робить ся. Доглядач, якого увагу звернув дивний рух, відвернувшись нагло до ліжка хорого. В сю саму хвилину вернув також асистент — видів Вайтленда, коли той отворяв двері.

— Гартунг! Гартунг! — кликнув.

Доглядач пустив ся в погоню, але Вайтленд був вже в сїнях. Видів, що від скорости все залежить — отже, забувши про біль, гнав мов шалений через коритар. Доглядач біг за ним.

Вайтленд станув над сходами, що вели в долину. Не надумуючись ні хвилини скочив, беручи по три й чотири степені нараз. Бачив перед собою троха примкнені двері, що вели на вулицю — ще хвилину, дві і буде свободний.

Доглядач не міг за ним так скоро гнати; лікарі також вибігли на коритар.

Вайтленд допав вже головних дверей. Аж крикнув з радости — аджеж він вже вільний! — але в мить за тим ще другий раз страшно крикнув.

В хвилині, коли отворив двері, станув перед ним якийсь мущина. Спершу змішав ся, не розуміючи що зайшло, коли з'ударив ся з Вайтлендом, але-ж зараз і зміркував в чім діло. Скоро втиснувшись дверми до середини, відпихнувши Вайтленда, а тоді загородив доступ до дверей.

Нещасливий штукмайстер подався взад. Задеревілим поглядом вдивив ся в незнакомого, що загородив йому собою вихід — а тоді знова добув ся з його грудий проразливий крик.

— Погублений! — і з глухим стогоном впав на землю.

Тимчасом добіг доглядач. З почервонілим лицем, з очима палаючими від гніву наближив ся до лежачого на землі з замкненими очима Вайтленда, хтівши його пірвати до гори, бо знав, що його тільки зроблять відвічальним

за втечу пацієнта — але сильна рука відсунула його в бік.

Був це асистент, що збіг по сходах на долину. Задиханий з причини скорої погні, але з жалем, похилив ся над Вайтлендом.

Грудь нещасного піднімала ся і опадала зі скорого віддиху, лице його було біле мов мармор — виглядав так, немов за хвилину мав віддати Богу духа.

— Ходіть! — звернув ся тепер молодий лікар до доглядача, а відтак кивнув головою до чоловіка, що заступив дорогу Вайтлендові, котрий також був шпитальним доглядачем.

Оба підняли Вайтленда і звільна понесли його по сходах на гору до салі, де передом лежав і там зложили його обережно на ліжку.

Вже по кількох мінутах хорий отворив очі. Задеревілим поглядом дивив ся на людей, що мовчки окружали його ліжку, — потім видно пригадав собі все, що зайшло. Бліде його лице задрожало — руками прикрив очі і дав ся чути плач з його грудий.

Старший лікар кивнув головою. Був вдоволений з сього плачу, бо він мав принести полекшу хорому. Потім дав знак асистентові і доглядачеві, а молодий акробат, що саме тоді опустив руки від очий, побачив сей знак і пізнав заміри лікарів. Поглядом повним розпуки слїдив кожний рух, й ні на хвилину не спускав з них очий. Дрощ потряс цілим його тілом; незрозумілі вирази тривоги добували ся з його уст, чоло покрило ся краплями поту.

— Боже милосерний — промовив нагло — не знаю, що зробити — розпука відбирає мені розум — чейже не можу до сього допустити...

Знова задрожав цілий.

— Нема сумніву — мусїв зазнати потрясеня мозку — говорить не до річи — сказав поважно старший лікар — при засиплюваню мусимо бути дуже осторожними. Гартуні — чи маєш лід під руками?

— Так, пане доктор.

Лікарі поздіймали з себе верхне одїне і тепер старший лікар наближив ся до Вайтленда з губкою, яку придержав над лицем хорого.

Вайтленд з диким криком відвернув ся і витягнув перед себе руки, гейби для оборони.

— Ах, Боже, Боже — оставте мене — сказав — не засипляйте мене, не хочу сього!

— Прошу мовчати — приказав остро лікар — мусите піддати ся моїм зарядженням! А тепер позвольте, щоб вас доглядач розібрав!

Вайтленд ніщо не відповів, лежав супокійно на боці.

Лікар став нетерпеливити ся. Поведенє сього пацієнта було дуже загадочним, але йому не можна було на се звертати уваги.

— Гартунг, придержіть рамена хорого!

Не лиш покликаний, але й лікарі підбігли, щоб придержати пацієнта, що боронив ся мов шалений. Борикав ся і всею силою старав ся увільнити з їх рук, і притім стогнав прямо з розпукою.

Жили у нього на чолі сильно набреніли, здавало ся, що голова йому пукне, лице викривило ся мов в передсмертнім страху.

— Пустіть мене — крикнув голосно — пустіть мене — майте милосердє надімною! — і дальше боронив ся зі всьої сили.

Але лікар приткнув йому губку до носа. Ще кілька разів кинув ся, хотів бити руками; опісля ще з його уст виходили якісь стрівожені звуки, потім стали його сили опускати — ще раз застогнав болісно — і се був останній його опір проти заспаня, потім же піддав ся — вичерпаний, одурманений, охляв зовсім.

Остаточно лікарі могли взяти ся до роботи.

Доглядач розіпняв осторожно верхне одїне, при чім помагав йому асистент, а два старші лікарі приготували тимчасом потрібні ліки і проче.

Тепер знова звернули ся до хорого, з котрого вже знято верхне окритє, під котрим носив дивного рода камізельку, окриваючу цілу грудь, запняту від гори до долини. Доглядач зняв з хорого й сю частину одїня зі зручністю, доказуючи, що був при звичаєним до таких річий.

Асистент похилив ся, слухаючи віддиху хорого, доглядач відступив ся. Старший лікар похилив ся також над приспаним, але в туж саму хвилину підняв ся в гору з голосним окриком, а всі серед великого здивованя влялили свої погляди в грудь акробата.

РОЗДІЛ ХІХ.

ЗА СЛІДОМ.

Блюм зі своїм товаришем ходив розгорячкований по селі, стараючись зібрати всякі вістки про се, куди незнакомий удав ся з Ільоною — але всі його старання здались на ніщо — ніхто не міг йому дати ніякого пояснення.

Так минуло кілька годин. Се доводило Роберта до розпуки, бо незнакомий через се зискував на часі і мусів його значно випередити.

Коли нараджував ся зі своїм товаришем, що треба би тепер йому зробити, побачив прямуючу до них жінку моряка, в котрого хаті Ільона знайшла захист.

— Чи знайшли ви дівчину? — кликнула вже здалеку.

Роберт потряс заперечуючо головою. В душі починав вже навіть тратити надію, чи вдасть ся йому сего доконати.

Коли на його бажанє, жінка ще раз стала йому описувати вигляд того незнакомого, недалеко від них переїздив порожний візок.

Жінка моряка, вказуючи рукою на візок, сказала до Роберта:

— Глядіть — се той самий візок, що в ньому той незнакомий вивіз дівчину, поспитайте, може дещо довідаєте ся від візника.

Роберт здригнув ся. Підбіг до візника і почав з ним розмову. Горго з боку приглядав ся як він живо розмовляв з візником, опісля сягнув по гаманець з грішми, щоб ужити сего завсїгди певного средства, в ціли добутя від того-ж відомостий. За хвилю вже стояв задиханий коло свого товариша, з усмішкою вдоволення на устах.

— Вже знаю — впав на слід! — кликав радісно. — Сей візник дійсно їхав з Ільоною і з незнакомим мущиною. З початку не мав охоти до говореня і дививсь на мене підозрілим поглядом; доперва, коли я йому сказав, що ми є слугами того пана і що вилизавши ся з ран, яких ми дізнали в часі корабельної катастрофи, хочемо їхати за ним,

тоді доперва йому розпутався язик і я довідався, що він завів їх до поблизького міста, де задержалися в готелі під назвою „Німецький Дім”.

Молода пані мусіла бути дуже хорою — говорив візник, — бо чув в часі подорожі, що кілька разів плакала, а коли задержалися перед готелем, пан мусів її занести до середини.

— Драб — сказав Роберт зі злющим блиском в очах — нехай його Бог боронить, коли він попаде в мої руки!

— Скоро, Горго — мусимо знайти якого візника, щоб ще сьогодні могли бути в місті!

Попрацавши жінку моряка, винаймали візок і за пів години опісля їхали вже до міста.

Вже смеркало коли прибули на місце. Недалеко ринку, де був „Німецький Дім” висіли з воза і посиливши ся троха в гостинниці пійшли на ринок.

Тепер Роберт найперше купив два приличні, хоч і не дорогі, убрання, для себе і для Горго, вернули до заїзду і перебрали ся в нове одіне, старе скрутивши до купи. Для більшої безпеки приправив собі Роберт штучну бороду, яку купив у голяра і так його вже тяжко було пізнати.

З поспіхом удали ся до „Німецького Дому”, увійшли до гостинної і казали собі подати вина.

Роберт був в такім горячковім подражненню, що тяжко було йому панувати над собою.

Поволи вдало ся їм втягнути в розмову одного зі слуг, від котрого дізнали ся, що сьогодні заїхав якийсь пан з хорою дамою. Її дотепер ще ніхто не бачив, а пан лиш на хвилю заглянув був у гостинну.

Роберт і Горго чекали, що тепер станеть ся.

Минуло може з пів години, коли двері отворили ся і до салі увійшов сей незнакомий, що пірвав Ільону.

Роберт мало що не зірвав ся і не кинув ся на нього, але спинив його Горго.

Входячий розглянув ся кругом по салі, опісля наблизив ся до господаря.

— Чи можу мати на завтра рано замкнену повозку? — спитав так тихенько, що Роберт ледво міг зрозуміти, що він говорив. — Моя жінка розхорілась в подорожі, отже хотів би я дістати добрі коні, щоб можна скоро їхати.

— Драб — падлюка — муркотів Роберт, мимоволі затискаючи п'ястуки.

— Тихо будь — що хочеш робити? — шепотом спитав Горго. — Ради Бога, Роберте, лиш троха зимної крові! Колиб ти тепер на нього кинув ся — всі прийдуть йому в поміч, тебе силою відорвуть від нього і ще посадять в тюрму!

— Не можемо ніщо другого зробити, мусимо ждати на те, що станеть ся і тоді дізнати ся, куди повіз має його повезти!

Роберт лиш з трудом спиняв себе.

— Чекати! Чекати — дорікав. — Вижданєм не дійдемо до ціли! Ми ждали також чи Ільона піде з ним на корабель. Побачили се, але було вже запізно, не встигли ми за ними наздогнати.

Колиб ти був мене послухав, а не ждав як той алігатор на паству, булиб ми пішли на корабель. Коли в Брандісі, ми знайшли їх слід і довідали ся, що мають замір удати ся до Росії, можна було на певно знати, що всядуть на корабель, що за два дні мав виїхати до Царгороду. Колиб ми були ждали на них на кораблі „Ніобе”...

— Дотепер вже були би ми стали поживою людодів, що їх тут повно крутить ся в морю! — перервав супокійно Горго — в кождім разі булоб великим питанєм, чи тепер ми оба тут сиділи би і винце попивали. Дякуй Богу, що маєш мене при собі — а то хто знає кілька і яких дурниць ти наробив би через той час!

Роберт ніщо не відповів, знав се добре, що Горгова правда, що він дійсно здержав його від неодного нерозважного кроку. Підчас, коли він легко запалював ся, йдучи за поривом хвилі, тамтой був спокійніший, найперше надумував ся, нім що зачав робити.

Незнакомий, — а був ним дійсно Олекса, брехливий братанич князя Нелідова — сказавши кілька слів до господаря, вийшов тимчасом із кімнати.

Роберт дивив ся за ним роз'яреними очима і мимоволі затискав п'ястуки. Коштувало його се богато, щоб остати супокійним на вид того драба.

— Щож тепер? — спитав по хвилі, звертаючи ся до свого товариша.

Горго усміхнув ся.

— Питаєш ще про те саме? — відказав — чейже ти ще не впав на голову!

— Глянь туди — бачиш цього блілого довгобразого кельнера? Підчас, коли незнакомий розмавляв з господарем, він стояв зараз за ним — і я заложив би ся, що він чув кожде його слово. Кілька срібняків йому показати, а даю шию, коли ся птичка не отворить дзюбочка.

Роберт притакнув головою, а Горго рухом руки прикликав згаданого кельнера, який звільна наближив ся до них.

— Хочеш заробити кілька срібняків, приятелю? —

Лице запитаного не змінило ся. Змірив обох допитливим поглядом, потім притакнув головою.

— Ти чув, приятелю, що той панок говорив до господаря? — спитав Горго.

Кельнер potwierдив мовчки.

— Хотів, щоб йому вистарати повіз на рано.

— А куди-ж хоче їхати? — питав далше Горго.

Погляд Роберта спочивав уважно на устах оповідаючого.

— До Фюме — завтра рано, о семій годині, хоче рушити в дорогу!

І звільна, так як прийшов, відійшов сховавши гроші.

Ледво кельнер відступив ся, Роберт дав знак товаришеви, щоб вставали. Заплативши за вино, вийшли.

Коли вже були на вулиці, сказав Роберт тихим голосом:

— Справді можна здуріти! Знаємо, що Ільона є в сій хаті; лиш кілька кроків треба зробити, щоб її видістати — бо-ж з сим драбом, що її вхопив, яб собі скоро порадив. І після твоєї ради я маю тратити дорогий час, маю ждати і все ще ждати!...

— Колиб ти пішов за радою твоєї голови, Роберт — перервав йому супокійно Горго — скоро би ти злетів по сходах готелю в долину — прислуга готелю помоглаб ще тобі!

Коли ми вже так довго шукали, то можемо ще сих кілька годин заждати, що нас відділяють від завтрішнього дня. Тепер буде **десята година, отже ще не запізно, щоб поробити приготування і завтра піти в слід за тим драбом!**

— Щож хочеш ти зробити? — спитав Роберт.

— Остав се мені! — була відповідь. — Передовсім мусимо старати ся, щоби у нас на завтра були також коні.

Се їм вдало ся в короткім часі. При відході спитав Роберт у властителя повозки:

— Чи є кілька доріг, котрими можна дістати ся до Фюме?

— Ні, пане — відповів візник. — Можна би, але хиба на ослах або мулах — повозкою ні!

Коли опісля вийшли на вулицю, сказав Роберт:

— Тепер бодай знаємо, що тамтой поїде тою самою дорогою, значить, не може нам втечи. А тепер послухай мене дальше Горго:

На завтра мусимо добре узброїти ся! Коли переконаємо ся, що той драбцюга виїхав, рушимо за ним і мусимо потім його випередити. Коли знайдемо відповідне місце, скриємо ся і будемо ждати, аж тамтой віз над'їде. Тоді вискочимо — ти присумиш візника, щоб задержав ся, я другого беру на себе — з обома якось дамо собі раду!

Горго притакнув головою, згодив ся на сей плян. Потім спитав:

— А що буде з нашим візником, коли він стане по стороні тамтих?

— І того беру на себе, не стане він нам в дорозі! — відказав Блюм.

Відтак пійшли до заїздного дому, де пристанули, а поробивши приготування на слідуєчий день, положили ся спати.

Блюм встав перший і збудив товариша. Якраз шесту годину вибив дзвін на поблизькій вежі. В чверть години пізнійше вийшли оба на вулицю. Горго пійшов в те місце, де мав ждати на них віз, а заніс туди річи, що їх мали взяти з собою. Блюм пійшов до „Німецького Дому“, щоб ждати, аж Олекса від'їде, а се в тій ціли, щоб дізнати ся, чи випадково не йдуть за злим слідом.

Повозки не було ще перед готелем — постановив отже ждати. Годинник вибив пів до семої — опісля три чверти, повозки не було. Роберт став непокоїти ся. Чи мавби він, значить відложити подорож на пізнійше, а може Ільоні що стало ся, що не могла їхати?

Побачив виходячого з брами кельнера, того самого, що з ним попереднього вечера розмавляв і зараз підбіг до

нього. Кельнер зразу пізнав його, а навіть Робертови зда-
ло ся, що він злобно підсміхнувся, побачивши його, однак
не звертаючи на се уваги, він з прибраним супокоем по-
здоровив його і сказав:

— Здаєть ся мені, приятелю, що ти нас вчора обдурив
троха. Схухай — саме тепер бе сема година! Де-ж є пово-
зка, котру той пан на сю годину замовив?

Тепер кельнер справді розсміявся.

— Повозка вже була тут — відказав.

— Була тут! — крикнув Блюм, котрому зі страху, що
прийшов за пізно, очі прямо на верх вийшли.

— Говори сейчас! — і рівночасно вхопив тамтого за ра-
мя, потрясаючи ним з цілої сили.

— Обоє виїхали вже давно, зараз після півночі!

Хвилю дивив ся на кельнера, не знаючи що почати,
потім з гнівом затиснув кулаки.

— До сто чортів — від'їхали — ще в ночі?

На лиці кельнера добачив ще раз злобну усмішку і се
довело його до лютости. Вже підняв п'ястук на безлично-
го обманця — але пригадав собі пораду свого товари-
ша, заляв крізь зуби, відвернувся і скоро відійшов.

Горго неспокійно глянув на приятеля, коли побачив
його так дуже збуреного, і зараз пізнав, що стало ся щось
надзвичайного. Роберт блідий з гніву оповідав йому, що
той драб разом зі своєю жертвою вже втік і випередив їх
о кілька годин.

— Не можемо їхати повозкою — рішив потім — муси-
мо їхати конем до Фюме, так скорше добємо ся до ціли.

Горго також згодив ся з сим поглядом і зараз став
сбговорювати справу з візником, котрий згодив ся пози-
чити їм двох добрих коней під верх. Оба пішли до стайні,
помогли осідлати коні і від'їхали в товаристві парубка,
котрий мав коні з поворотом привести.

Блюм був незвичайно збурений, бо через вчаснійший
виїзд того драба, розбив ся цілий так хитро ним обдума-
ний плян.

Як тепер їм вдасть ся віднайти слід, коли тамтой так
дуже їх випередив?

Блюм гнав як шалений, два прочі їзді ледво могли за
ним наспівати. Возом треба їм бодай шість годин на проїзд

до Фюме, тепер зате, коли лиш коні витримають, можуть за чотири години бути на місци.

Коли були вже близько на якої чверть години дороги до міста і перед ними показались вежі церков, побачили серед дороги віз зі зломаною вісю. Кількох людей було занятих коло направи шкоди. Блюм, проїзджаючи біля воза, стримав свого коня.

— До чорта, се дійсне прокляте! — кликнув до людей — чи хоч порожний їхав до міста?

Візник поглянув на нього і відповів:

— О, ні, віз я одного пана з жінкою. Легко могло було прийти до нещастя, але, слава Богу, нічого поважнішого не сталося!

Блюм міцнійше стиснув віжки рукою і з трудом старався задержати супокій.

— Якогось пана з жінкою, кажете? — сказав, з під ока глянувши на свого приятеля! — Щож вони зробили? — додав. — Певно в сусідстві не можна було дістати іншої повозки?

— Бож і не було потреби — була відповідь — бо панство були вже майже на місци призначення! Сей шматок дороги до вілі, що ось там видно, перейшли пішки!

Се Робертові вистало. Більше не бажав дізнати ся. Очи його світили радістю і він, ледви махнувши головою, пігнав далше до міста.

— Гура! — кликнув радісно до товариша — тепер вже не втікне нам, саме призначенє навело нас на його слід!

— Не тішся за вчасно — напімнув Горго — ми ще не дійшли до мети — хто знає, які перешкоди стояти муть на дорозі.

— Поконаю кожду — сказав Роберт з певністю себе, кинувши поглядом в напрямі вілі — сим разом не втече нам з рук!

— — — — —

Чи може який внутрішній голос приневолив Олексу до вчаснішого виїзду, як се перше був рішив? Вже пізно вечером подзвонив на слугащого і приказав замовити повозку на першу годину.

Ільона зломана на тілі і душі мусіла піддати ся волі сього нахабного чоловіка, котрий страшними погрозами приневолив її всісти до повозки. Серез ночі, з поспіхом

оставили місто і доперва, коли виїхали на гостинець, Олекса відітхнув свободнійше і розперся вигідно в повозці.

Їхали скоро. Ільона страшенно змучена лежала в повозці; на личку її значилися біль і розпука, однак затискала зуби — з уст її не добулося ні одно слово скарги.

Наближалися вже до міста — коли нагло почули якийсь трясвіт, повозка перехилилася на бік. Ільона зірвалася перестрашена. На щастє однак повозка не перевернулася, отже Олекса, що не так легко тратив панованє над собою, зміг обняти дівчину і винести з повозки.

Вісь зломалася, отже годі було дальше їхати возом, а треба було рішити ся перейти дальшу дорогу пішком.

Коли Олекса нахилив ся до повозки, щоб виймати пакунки, звернув голову в бік і побачив, як Ільона підбігла до візника, вхопила його за рамя і прохала:

— Ради Бога — ратуйте мене від того підляки, він насильно тягне мене зі собою — змилосердіть ся надімною...

Олекса підбіг до ньої і вхопив її за рамя так сильно, що Ільона аж крикнула з болю.

— Знова плетеш дурниці? — кликнув грізно, а звертаючи ся до візника, скоро сказав:

— Не страхайте ся тим, вона все так говорить, бо її ум не зовсім ясний.

При тім вказав рукою на чоло.

— Боже милосерний! — кликнула Ільона, побачивши, що візник повірив в слова її ворога і з таємною обавою дивив ся на її лице.

Олекса кинув візникови гроші і сказав йому, що дальше підуть пішки. Потім знова звернув ся до Ільони, а переконавши ся, що візник на них більше не звертає увагу, звернув ся до ньої з приказом:

— Тихо — ні слова більше — прошу сейчас йти зі мною!

Але вона не рушила ся з місця. Перестрашена дивила ся на нього широко отвореними очима, стараючись надармо тремтячими устами вимовити якесь слово.

— Скоро, скоро — ходіть пані! — напирав з гнівом Олекса. Перший раз доперва здобула ся на відвагу, щоб оперти ся його насильству.

